

VIRGINIA WOOLFOVÁ
K majáku

K majáku

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Virginia Woolfová

K majáku – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

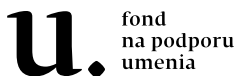
K majáku

VIRGINIA WOOLFOVÁ

K majáku

Ljndeni

Z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

Virginia Woolf: To the Lighthouse
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2023
Translation © Elena Guričanová, 2023
Graphic design of the cover © Tomáš Petrek, Rudo Letko, 2023

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-3141-6
ISBN e-knihy 978-80-566-3306-9 (1. zverejnenie, 2023) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-3307-6 (1. zverejnenie, 2023) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-3305-2 (1. zverejnenie, 2023) (ePDF)

1. část

OKNO

Kapitola 1

„Áno, samozrejme, ak bude zajtra pekne,“ povedala pani Ramsayová. „No budeš musieť vstávať so škovránkom,“ dodala.

Synovi spôsobila nesmiernu radosť, akoby už bolo isté, že sa výlet uskutoční, a div, na ktorý sa zdanelivo tešil už celé roky, je konečne na dosah, delí ho od neho len temnota noci a deň plavby. Keďže už ako šesťročný patril k početnej skupine ľudí neschopných oddeliť jeden pocit od druhého, ktorí musia dovoliť vyhlídkam do budúcnosti s ich slasťami a strasťami, aby zahmlili prítomnosť, a aj v najranejšom detstve im každé zvrtnutie kola pocitov dokáže vykryštalizovať a znehybniť okamih, kam dopadne jeho tieň či lúč, James Ramsay, ktorý sedel na dlážke a vystrihoval ilustrácie z katalógu obchodných domov armády a námorníctva, pri matkiných slovách obdaril obrázok chladničky nebeskou blaženosťou. Obrúbil ho radosťou. Fúrik, kosačka, šelest bledých listov topoľov pred dažďom, krákanie havranov, klepot metiel, šuchot šiat – všetko v jeho mysli získalo jedinečnú farbu a náplň, už si vytvoril súkromný kód, vlastný tajný jazyk, navonok však pôsobil stroho a nekompromisne, s vysokým cieľkom a prenikavými modrými očami, dokonale úprimnými a nevinnými, trochu sa mračil pri pohľade na ľudskú slabosť, až si ho matka, ktorá sledovala, ako úhladne vystrihuje chladničku, predstavila v červenom talári s hermelínom na sudcovskej lavici či pri riadení akéhosi závažného a významného počinu počas spoločenskej krízy.

„Pekne však nebude,“ ozval sa jeho otec, keď zastal pri okne obývacej izby.

Keby mal poruke sekeru, kutáč či akúkoľvek inú zbraň, ktorú by otcovi vrazil do hrude a na mieste ho zabil, James by sa jej zmocnil. Takéto extrémne poryvy emócií pán Ramsay vyvolával v srdci svojich detí len svojou prítomnosťou, keď stál, ako napríklad teraz, tenký ako nôž, úzky sťa jeho čepeľ, a sarkasticky sa škeril nielen preto, aby pokazil ilúzie synovi a zosmiešnil manželku, ktorá bola v každom ohľade desaťtisíc ráz lepšia než on (podľa Jamesa), ale aj s akousi tajnou hrdosťou na vlastný presný úsudok. Povedal pravdu. Vždy hovoril pravdu. Nedokázal klamať, nikdy neprekrútil fakt; zásadne nezmiernil jediné drsné slovo, aby potešil či ušetril akúkoľvek smrteľnú bytosť, a už vôbec nie vlastných potomkov, ktorým od detstva vštepoval, že život je ťažký, fakty nekompromisné; a na ceste do vybájenej krajiny, kde naše najjasnejšie nádeje hasnú a krehké bárky stroskotávajú v temnote (pri tých slovách sa pán Ramsay vždy vystrel a prižmúrené modré očka uprel na horizont), človek potrebuje predovšetkým odvahu, pravdu a vôľu pretrvať.

„Ale možno bude pekne, ja predpokladám, že bude pekne,“ oponovala pani Ramsayová a netrpezlivo skrútila červenkastohnedé pančucháče, ktoré plietla. Keby ich dokončila ešte v ten večer, keby k majáku predsa išli, plánovala ich dať strážcovi majáka pre jeho synčeka, ktorého trápila tuberkulóza bedrového kĺbu; spolu s kopou starých časopisov, trochou tabaku, vlastne s čímkoľvek, čo sa povalovalo po izbe, nikto to naozaj nechcel, len to zavádzalo, aby sa tí chudáci, ktorí sa iste na smrť nudili, keď tam celý deň sedeli a nemali čo robiť, iba ak vyleštiť lampu a pristrihnúť knôť či pohrabať sa na fliačiku záhradky, trochu zabavili. Veď ako by sa vám páčilo trčať celý mesiac, a pri rozbúrenom počasí aj dlhšie, na skale nie väčšej než tenisový dvorec? vravievala; bez

korešpondencie či novín a návštev; a ak boli ženatí, celý čas nevideli manželku, nevedeli, ako sa darí deťom – či nie sú choré, či nespadli a nedolámali si hnáty; sledovať, ako sa týždeň čo týždeň lámu tie isté pochmúrne vlny, a potom príde hrozná búrka, okná postrieka morská pena, vtáky narážajú do lampy, celá stavba sa otriasa a nemôžete vystrčiť von ani nos, aby vás nezmietlo do mora? pýtala sa s obľubou, najčastejšie svojich dcér. Nuž, dodala iným tónom, treba im doniesť všetko, čo ich môže potešiť.

„Fúka na západ,“ vyhlásil ateista Tansley a rozprestrel kostnaté prsty, aby mu pomedzi ne previeval vietor, robil totiž pánovi Ramsaymu spoločnosť pri prechádzke hore-dolu, hore-dolu terasou. Chcel tým povedať, že vietor duje z najhoršieho možného smeru a úspešnému pristátiu pri majáku vôbec nepraje. Áno, hovoríeva nepríjemné veci, uznala pani Ramsayová; veľmi nepekne od neho, že to rozmazáva a prehľbuje Jamesovo sklamanie; no zároveň odmietala dovoliť ostatným, aby sa mu vysmievali. Volali ho „ateista“, „náš malý ateista“. Rose sa mu vysmievala, Prue sa mu vysmievala, Andrew, Jasper a Roger sa mu vysmievali, dokonca aj starý bezzubý Jazvec ho uhryzol za to, že bol (ako povedala Nancy) hádam aj sto desiaty mladý muž, ktorý sa za nimi prihnal až hore na Hebridy, hoci samým by im bolo omnoho lepšie.

„Nezmysel,“ zarazila ju pani Ramsayová prísne. Okrem sklonu k zveličovaniu, ktorý zdedili po nej, a (opodstatnenej) narážky, že pozýva priveľa ľudí a niekoľkých musela ubytovať aj v mestečku, nezniesla hrubé správanie voči svojim hosťom, predovšetkým mladým mužom chudobným ako kostolná myš, podľa jej manžela „výnimočne nadaným“, jeho veľkým obdivovateľom, ktorí k nim prišli na prázdniny. Vlastne vzala pod ochranné krídla celé mužské pokolenie; dôvody by sama nevedela vysvetliť, pre ich galantnosť a statočnosť, lebo rokovali o zmluvách, vládli Indii, kontrolovali

financie; a napokon pre to, ako sa správali k nej; neexistuje, aby to žena prehliadla či nedocenila, prejavovali jej priam detinskú dôveru a zbožnú úctu, tie môže staršia dáma prijať od mladého muža bez ujmy na vlastnej dôstojnosti, a beda dievčatám – nebesá, nech tak nedopadne niektorá z jej dcér! –, ktoré nevedeli, akú to má hodnotu a čo všetko z toho vyplýva, neprecítili to až do špiku kostí.

Preto sa tak prísne oborila na Nancy. Neprihnal sa za nimi, uviedla ju na pravú mieru. Pozvali ho.

Musia nájsť nejaké východisko. Možno existuje iná cesta, menej náročná, vzdychla. Keď zbadala svoj odraz, sivé vlasy a prepadnuté líca už v päťdesiatke, pomyslela si, že azda mohla všetko zvládnuť lepšie – svojho manžela, jeho knihy, financie. Sama za seba však svoje rozhodnutie ani na okamih neľutovala, nevyhýbala sa ťažkostiam, nešomrала na povinnosti. Už napohľad vzbudzovala rešpekt, a keď ich tak prísne napomenula kvôli Charlesovi Tansleymu, jej dcéry – Prue, Nancy a Rose – zdvihli hlavu od taniera a mohli sa len v tichosti zaoberať svojimi kacírskymi predstavami o úplne inom živote napríklad v Paríži, o neviazanejšom živote, pri ktorom by sa nemuseli neustále starať o toho či onoho muža; v duchu totiž každá mlčky spochybňovala oddanosť a rytierske cnosti, centrálnu banku aj indické impérium, obrúčky a čipky, hoci všetky v tom videli aj istú elementárnu krásu, ktorá prebudila galantnosť v ich dievčenskom srdci, a keď sedeli pri stole a znášali matkin pohľad, museli obdivovať jej zvláštnu upätosť a prepíatiu zdvorilosť – ako keď kráľovná zdvihne z blata špinavú nohu žobráka a umyje ju –, s ktorou ich neúprosne pokarhala kvôli tomu nešťastnému ateistovi, ktorý sa za nimi prihnal – teda popravde povedané, prijal ich pozvanie – na ostrov Skye.

„Pristátie pri majáku zajtra neprichádza do úvahy,“ vyhlásil Charles Tansley, ktorý stál pri okne s jej mužom, a splasol ru-

kami. To by hádam stačilo. Najradšej by bola, keby ju a Jamesa nechali na pokoji a ďalej sa rozprávali medzi sebou. Zahľadela sa naňho. Úbohý exemplár, hovorievali deti, samý hrboľ a preliačina. Nevedel hrať kriket, len štuchal do loptičky a šuchtal sa. Podľa Andrewa bol príšerne uštipačný. Vedeli, čo má najradšej – najradšej by sa donekonečna prechádzal s pánom Ramsaym, hore-dolu, hore-dolu, debatoval o tom, kto vyhral aký zápas, kto píše prvotriedne verše v latinčine, kto „je génus, ale podľa mňa uvažuje úplne scestne“, kto je „nepochybne najschopnejší kolega na Balliole“, kto sa dočasne zahadzuje v Bristole či Bedforde, ale iste o ňom budeme neskôr počuť, keď uzrie svetlo sveta jeho predhovor k dielu z akéhosi odvetvia matematiky či filozofie, pán Tansley priniesol korektúru prvých stránok, keby si ju pán Ramsay ráčil pozrieť. O takých veciach sa bavievali.

Občas sa neovládla a sama sa na ňom zasmiala. Nedávno utrúsila čosi o „vlnách vysokých ani kopce“. Charles Tansley súhlasil, more sa trochu rozbúrilo. „Nie ste do nitky premočený?“ spýtala sa. „Len som prevlhol, mokrý nie som,“ povedal pán Tansley, vyžmýkal si rukáv a ohmatal ponožky.

Deťom však neprekážal jeho vzhľad ani spôsoby. Protivila sa im jeho osobnosť, jeho uhol pohľadu. Keď sa rozprávali o zaujímavých témach, o ľuďoch, hudbe, histórii, o čomkoľvek, alebo len poznamenali, že je príjemný večer a prečo by si neposedeli vonku, sťažovali sa na to, že Charles Tansley nebol spokojný, kým všetko neprekrútil, aby vyzdvihol seba a zosmiešnil ich, znervózňoval ich svojou uštipačnou snahou ohlodať všetko až na kosť. Okrem toho sa vraj pri návšteve galérie vypytoval, či sa im páči jeho viazanka. Boh mi je svedkom, schladila ho Rose, nepáči sa.

Tesne po jedle sa osem ramsayovských detí odkradlo potichu sťa stádo sŕn, zamierili do spálni, svojich pevností v dome, ktorý

im neposkytoval iné súkromie, kde sa mohli baviť o všetkom možnom: o Tansleyho kravate; o schválení reformného aktu, o morskom vtáctve a motýľoch, o ľuďoch; zatiaľ čo slnečné lúče prúdili do tých podkrovných miestností – oddelených len tenkými doskami, takže bolo počuť každý krok aj vzlyky švajčiarskej slúžtičky, ktorá oplakávala otca umierajúceho na rakovinu kdesi v grisonskom údolí –, pozlacovali kriketové palice, handričky na umývanie, slamené klobúky, kalamáre, nádoby s farbami, chrobáky a lebky drobných spevavcov a z dlhých nazberkaných zväzkov chalúh pribitých na stene vyťahovali pach morských rias a soli, ktorý ťpel aj v uterákoch na kúpanie, drsných od piesku.

Škriepky, nezhody, rozpory, predsudky zakorenené v každej bunke ich tela, ach, ako zavčas s tým začali, horekovala pani Ramsayová. Jej deti všetko kritizovali, narozprávali toľko nezmyslov! Vyšla z jedálne, za ruku držala Jamesa, ktorý nechcel ísť s ostatnými. Pripadalo jej to také nezmyselné – vymýšľať rozdiely, keď ľudia, nebesá sú jej svedkom, sú aj bez toho odlišní až-až. Skutočné rozdiely stačia, pomyslela si, stojac pri okne obývacej izby, bohato stačia. Myslela na bohatých a chudobných, na šľachtu a spodinu; k tým urodzeným spoly neochotne prechovávala úctu, sama predsa mala v žilách krv vznešeného, hoci trochu záhadného talianskeho rodu, ktorého dcéry sa v priebehu devätnásteho storočia rozprchli po anglických salónoch, očarujúco šušlala, divoko sa zlostila, jej bystrosť, ostrovtip a hrdosť pochádzali od nich, nie od malátnych Angličaniek či chladných Škótok; hlbšie sa však zamyslela nad druhou deľbou na bohatých a chudobných a nad problémami, ktoré vídala na vlastné oči, každý týždeň, dennodenne, tu aj v Londýne, keď navštevovala tú či onú vdovu alebo chudobnú ženu s košíkom na predlaktí, so zošitom a ceruzkou, ktorou si do precízne nalinkova-

ných stĺpcov zapisovala príjmy a výdavky, údaje o zamestnanosti a nezamestnanosti v nádeji, že časom už nebude súkromná osoba, ktorá almužnami spoly tíši svoje roztrpčenie a spoly upokojuje zvedavosť, ale stane sa objektom vlastného naivného obdivu: bádateľkou osvetľujúcou spoločenský problém.

Neriešiteľné problémy, dumala, keď tam stála a držala Jamesa za ruku. Ten mladý muž, ktorému sa všetci vysmievali, ju nasledoval do obývacej izby; stál pri stole a s čímisi sa rozpačito hral, pripadal si odtrhnutý od diania, odhadla aj bez toho, aby sa otočila. Všetci už odišli – deti, Minta Doylová a Paul Rayley, Augustus Carmichael, jej manžel –, všetci sa už pobrali. S povzdychom sa teda obrátila a oslovila ho: „Unúvalo by vás, keby ste ma odprevadili, pán Tansley?“

Potrebovala vybaviť akúsi rutinnú záležitosť v meste, predtým ešte napísať pár listov, potrvá to hádam desať minút; dá si klobúk. O desať minút sa vrátila aj s košíkom a slnečníkom, pripravená a vystrojená na dobrodružstvo, ktoré však musela hneď na okamih prerušiť, keď prechádzali okolo trávnik, kde sa hrával tenis, aby sa opýtala pána Carmichaela, ktorý sa tam vyhrieval – v pootvorených žltkastých mačacích očiach sa mu odrážal pohyb konárov a plávajúce oblaky, no ani náznak jeho myšlienok a pocitov –, či niečo nepotrebuje.

Chystajú sa totiž na veľkú výpravu, povedala so smiechom. Idú do mesta. „Známky, listový papier, tabak?“ nadhodila, keď zastala vedľa neho. Nie, nechce nič. Zopál ruky nad svojím objemným bachorom, zažmurkal očami, ako keby chcel jej ponuku poctiť prívetivou odpoveďou (pôsobila očarujúco, len trochu nervózne), no nevládal, ponorený do sivozelenej ospalosti, v ktorej mlčky zahŕňal blahosklonnou letargiou ich všetkých, celý dom, celý svet a jeho obyvateľov, lebo si pri obede do pohára

prilial pár kvapiek čohosi, čo podľa detí vysvetľovalo kanárikovožltý pramienok v jeho fúzoch a brade, inak mliečnobielych. Zamrmal, že nepotrebuje nič.

Mohol z neho byť veľký filozof, prehodila pani Ramsayová cestou do rybárskej osady, ale nevhodne sa oženil. Čierny slnečník si držala kolmo nad hlavou, kráčala neopísateľne dychtivo, ako keby ju za každým rohom niekto čakal, a porozprávala mu ten príbeh: aféra na Oxforde s akýmsi dievčaťom; unáhlený sobáš; chudoba; cesta do Indie; zopár prekladov poézie, „pokiaľ viem, veľmi vydarených“, ochota učiť chlapcov perzštinu alebo hindčinu, ale načo to bolo naozaj dobré? – a skončil rozvalený na trávniku, kde ho spolu videli.

Polichotilo mu, že mu to pani Ramsayová porozprávala, utišilo zranenú hrdosť. Charles Tansley pookrial. Keď vyzdvihla mužský intelekt, hoci aj v úpadku, a naznačila podradenosť manželky – niežeby tomu dievčaťu niečo zazlievala, pokiaľ vie, boli spolu šťastní – voči manželovej práci, dodala mu sebavedomie, aké ešte nikdy nepocítil, a keby sa, napríklad, nechali odviezť, rád by sa ponúkol, že cestu zaplatí. A čo jej košík, smel by jej ho odniesť? Nie, nie, bránila sa, ten si vždy nosieva sama. Nepochybne. Áno, vycítil to z nej. Práve ním lomcovalo množstvo pocitov, jeden konkrétny ho vzrušoval a znepokojoval z dôvodov, ktoré by ani nevedel vyjadriť. Chcel by, aby ho videla kráčať v procesii v akademickom odeve. Učenec, profesor, zrazu si pripadal schopný všetkého a už sa videl – no kam sa pozerala ona? Na muža, ktorý lepil pútač. Postupne vyrovnával obrovský trepotajúci sa plagát, každý ťah štetca odhalil ďalšie nohy, obruče, kone, žiarivé od tieň červenej a modrej, všetko nádherne hladké, až kým polovicu steny nepokrývala reklama na cirkus; stovka krasojazdcov, dvadsať vycvičených tuleňov, levy, tigre... Naklonila sa dopredu,

lebo bola krátkozraká, a nahlas prečítala, že „... zavíta do vášho mestečka“. Príšerne nebezpečná práca pre jednorukého muža, zhíkla, takto balansovať na vrchu rebríka – ľavú ruku mu pred dvoma rokmi odtrhol žatevný stroj.

„Poďme všetci spolu!“ skríkla, keď sa pohla ďalej, ako keby ju pohľad na kone a jazdcov naplnil detskou radosťou a vyhnal jej z hlavy ľútosť.

„Poďme spolu,“ zopakoval jej slová odmerane a tak rozpačito, až sa mykla. „Poďme do cirkusu.“ Nie. Nevedel to povedať správne. Nevedel to precítiť. Nechápala prečo. Čo sa s ním porobilo? V tom okamihu k nemu cítila srdečnú náklonnosť. Ako dieťa vás nebrávali do cirkusu? vyzvedala. Nikdy, priznal, ako keby mu položila presne tú otázku, na ktorú chcel odpovedať, ako keby už celé dni túžil niekomu sa zdôveriť, že ako dieťa do cirkusu nechodieval. Pochádza z veľkej rodiny, deväť súrodencov, a jeho otec pracuje; „Môj otec má len obchod s drogériou, pani Ramsayová.“ Sám si na seba musel zarábať už od trinástich. Často musel zimu prežiť bez kabáta. Spolužiakom z univerzity nikdy nemohol „oplatiť pozvanie“ (presne tie škrobené slová použil). Všetko mu muselo vydržať dvakrát dlhšie než ostatným, fajčil najlacnejší tabak, rovnaký ako starci v prístave. Usilovne pracoval sedem hodín za deň; práve sa venoval vplyvu čohosi na kohosi; kráčali ďalej a pani Ramsayová celkom nezachytila zmysel jeho rečí, len kde-tu nejaké slovo... dizertácia... asistentúra... docentúra... profesúra. Nestíhala sledovať odporný akademický žargón, ktorý tak hladko odriekal, ale povedala si, že už rozumie, prečo ho zmienka o návšteve cirkusu tak zahanbila, chudáčika, a prečo jej hneď vyklopil všetko o svojich rodičoch a súrodencoch; postará sa, aby sa mu už nesmiali, vysvetlí to Prue. Predpokladala, že by sa najradšej chválil, ako išiel s Ramsayovcami na Ibsena. Bol to otravný

puritán, ach, áno, nezniesiteľne nudný. Síce už prišli do mestečka a kráčali po hlavnej ulici, vozy popri nich vŕzgali po mačacích hlavách, ale on ešte vždy vykladal o kolóniách, vzdelávaní, robotníkoch, o pomoci vlastnej spoločenskej vrstve a prednáškach, až kým nepochopila, že znovu získal stratené sebavedomie (už k nemu opäť pociťovala srdečnú náklonnosť) a chystal sa jej povedať... no práve vyšli spomedzi domov na mólo a rozprestrel sa pred nimi celý záliv a pani Ramsayová sa neovládla a zhĺkla: „Ach, aká krása!“ pri pohľade na ten obrovský tanier plný modrej vody, uprostred ošľahaný maják, vzdialený a strohý; a napravo, kam až oko dovidelo, sa v nízkych, mäkkých záhyboch tiahli zelené duny porastené divými travinami rozvlnenými vo vetre, rozplývali sa v dialke stá mesačná krajina, kam nevkrčila ľudská noha.

Zastala, oči sa jej trochu zachmúrili. Môj muž tento výhľad zbožňuje, povedala.

Na chvíľku sa sarazila. Už sa tu však objavili umelci, dodala. Vskutku, jeden stál len pár krokov od nich, v panamovom klobúku a žltých čižmách, vážne, potichu, sústredene, hoci ho sledovalo zo desať malých chlapcov, s výrazom hlbokej spokojnosti na okrúhlej červenej tvári; díval sa, a keď sa vynadíval, namočil štetec, vnoril jeho špičku do mäkkého hrboľčeka zelenej či ružovej. Odkedy to miesto pred troma rokmi navštívil maestro Paunceforte, všetky obrazy vyzerajú takto, povedala, sivozelené, s citrónovožltými loďkami a ružovými ženami na pláži.

Priatelja jej starej matky, pokračovala, úkosom sa prizrela, keď prechádzali okolo, si dávali najväčšiu námahu; najprv si namiešali vlastné farby a potom ich rozomleli, prikrývali ich vlhkými handričkami, aby nevyschli.

Pán Tansley predpokladal, že ho chce upozorniť na neporiadku prácu. Tak to myslí? Že nemá kvalitné farby? Tak sa to ho-

vorí? Pod vplyvom zvláštneho nepokoja, ktorý sa ho zmocnil už v záhrade, keď jej chcel vziať košík, a ešte zosilnel v meste, keď jej o sebe chcel povedať úplne všetko, videl seba samého a všetko, čo kedy poznal, trochu pokrivené. Protivne čudný pocit.

Stál v salóniku stiesneného domčeka, kam ho zaviedla, a čakal na ňu, kým ona vyšla na poschodie navštíviť domácu. Počul jej rýchle kroky nad sebou, počul jej hlas, sprvu veselý, potom tlmený, obzeral si prestieranie, plechovky s čajom, sklenené tie-nidlá; čakal veľmi netrpezlivo; nevedel sa dočkať cesty naspäť, pevne odhodlaný, že tentoraz jej košík ponesie; vtom ju počul vyjsť, zavrieť dvere, prízvukovať, že dvere treba zatvárať a okná nechať otvorené, a nech si prídu vypýtať všetko, čo potrebujú (iste sa rozprávala s dieťaťom), keď zrazu vošla, chvíľku mlčky zastala (ako keby sa hore pretvarovala a teraz sa na okamih uvoľnila), nehybne stála pred obrazom kráľovnej Viktórie s modrou šerpou Podväzkového rádu, a on si naraz uvedomil, čo je vo veci: ona je tá najkrajšia žena, akú kedy videl.

S hviezdny svitom v očiach a so závojmi vo vlasoch, s cyklámenom a divými fialkami – aké nezmysly mu to chodia po rozum? Veď má aspoň päťdesiat rokov a osem detí – kráča zakvitnutou lúkou, tisne si na hrud' odlomené puky a vysilené jahniatka; s hviezdny svitom v očiach a s vetrom vo vlasoch... Zobral jej košík.

„Dovidenia, Elsie,“ povedala a už aj kráčali ulicou, slnečník si držala kolmo nad hlavou a kráčala, ako keby ju za každým rohom niekto čakal, a Charles Tansley prvýkrát v živote pocítil výnimočnú pýchu; muž, ktorý kopal v jarku, prestal pracovať a zahľadel sa na ňu, ruka mu klesla a civel na pani Ramsayovú; a Charles Tansley cítil výnimočnú pýchu, vánok s vôňou cyklámenu a fialiek, lebo prvýkrát v živote kráčal s krásnou ženou. A niesol jej košík.

Kapitola 2

„K majáku sa nepôjde, James,“ ozval sa od okna, nepríjemne, ale z úcty k pani Ramsayovej sa snažil zmierniť tón, aby znel aspoň trochu prívetivo.

Protivný krpáň, pomyslela si pani Ramsayová, prečo sa v tom vyžíva?

Kapitola 3

„Keď sa zobudíš, možno bude slniečko svietiť a vtáčiky spievať,“ povedala súcitne a hladkala synčeka po vlasoch, lebo jej manžel mu svojou škodoradostnou poznámkou, že nebude pekne, celkom pokazil náladu. Videla, ako po výlete k majáku dychtí, a ako keby nestačila škodoradostná poznámka jej manžela, že zajtra nebude pekne, tento protivný krpáň to musel ešte raz zopakovať.

„Možno zajtra bude pekne,“ povedala a uhladila synovi vlásky.

Teraz už mohla len obdivovať jeho chladničku a listovať v katalógu s nádejou, že nájde hrable či kosačku, čosi s rúčkami a početnými hrotmi, čo by pri vystrihovaní vyžadovalo maximálne sústredenie a úsilie. Premýšľala pri tom, s akou obľubou sa takíto mladí muži opičia po jej manželovi; on povie, že bude pršať; oni prízvukujú, že sa priženie hotové tornádo.

Keď však otočila stránku, jej honbu za obrázkom hrablí či kosačky zrazu čosi prerušilo. Chrapľavé mrmlanie, nepravidelne prerušované tým, že si vybrali fajku z úst a vložili ju naspäť, ju uisťovalo, hoci slovám od okna nerozumela, že muži sa zanie-tene rozprávajú; ten upokojujúci šum, ktorý už pred polhodinou zaujal miesto v škále zvukov, čo k nej doliehali, napríklad ťukanie palíc o loptičky a občasné výkriky „To nie je fér! To nie je fér!“ od detí hrajúcich kriket, zrazu stíchol; a monotónny hukot vln na pláži, ktorý jej myšlienkam väčšinou spoľahlivo dodával pravidelný rytmus, a keď sedela pri deťoch, zdalo sa jej, že chlácholivo opakuje slová akejsi starej uspávanky, ševelenej

samotnou prírodou: „ja ťa strážim, som ti oporou“, no inokedy, náhle a nečakane, najmä keď sa myslou vzdialila od toho, čím sa práve zaoberala, už zďaleka neznel tak príveto, ale pripomínal mátožné bubny neúprosne odmeriavajúce každý okamih života, vnukal jej myšlienky na zničenie a zatopenie ostrova a varoval ju, keď jej deň unikal pomedzi prsty v rýchlom slede povinností, že všetko je prchavé sťa dúha – ten zvuk, ešte pred chvíľkou skrytý a prehlušený ostatnými, jej zrazu zaburácal v ušiach, až od ľaku prudko zdvihla hlavu.

Prestali sa rozprávať, tak sa to dalo vysvetliť. V okamihu z nej opadlo napätie, a akoby si chcela vynahradiť zbytočné mrhanie pocitmi, prešla do opačného extrému: chladne, pobavene, dokonca trošku škodoradostne usúdila, že sa úbohý Charles Tansley musel pobrať kade ľahšie. Sotva ju to mrzelo. Ak si jej manžel vyžadoval obete (vskutku ich vyžadoval), s radosťou mu predloží Charlesa Tansleyho, ktorý tak rozladil jej synáčka.

Ešte chvíľku načúvala so zdvihnutou hlavou, akoby čakala na známy zvuk, na akýsi pravidelný mechanický zvuk; a potom, keď začula čosi rytmické, napoly reč, napoly spev, doliehalo to zo záhrady, kým sa jej manžel prechádzal hore-dolu po terase, čosi medzi krákaním a piesňou, znovu sa upokojila, nadobudla istotu, že je všetko v poriadku, a keď sklopila zrak ku katalógu na svojom kolene, zbadala obrázok vreckového nožíka so šiestimi čepeľami, ktorý by sa Jamesovi podarilo vystrihnúť, len keby si dal veľmi záležať.

Náhle zvolanie, ako keď sa námesačník spoly preberie, hlasné...

V búrke črepín a striel

... jej prudko vrazilo do ucha, až sa Briscoeová prestrašene obzrela, či ho niekto nezačul. Našťastie len Lily Briscoeová a na tom

nezáleží. No pri pohľade na to dievča stojace na kraji trávniku si spomenula, že by nemala veľmi hýbať hlavou, lebo Lily maľuje obraz. Lily maľuje obraz! Pani Ramsayová sa usmiala. So svojimi malými, prižmúrenými očkami a zvráštenou tváričkou sa nikdy nevydá; jej maliarske pokusy nemožno brať veľmi vážne, no pani Ramsayová si to nezávislé mladé stvorenie práve preto obľúbila, pripomenula si svoj sľub a sklonila hlavu.

Kapitola 4

Vskutku, takmer jej zhodil stojan s plátnom, keď sa k nej dorútil, mával rukami a skríkol „chrabro náš cváľal oddiel“, no našťastie sa prudko zvrtoľ a odbehol, zrejme aby hrdinsky zahynul na pahorkoch nad Balaklavou. V živote nevidela, že by sa niekto správal tak smiešne a zároveň znepokojivo. No kým mával rukami a vykrikoval, bola v bezpečí, nehrozilo, že by sa zastavil a pozrel na jej nedokončený obraz. Lebo to by Lily Briscoeová nezniesla. Prezerala si plochy, línie a farby na plátne, pani Ramsayovú, ktorá s Jamesom sedela v okne, no ostro sledovala aj svoje okolie, aby sa k nej ktosi neprikradol a nespočinul pohľadom na jej dielo. Teraz, s vybičovanými zmyslami, hoci uprene zízala na stenu a kvety plamienka na nej, až kým sa jej ich farby nevypálili do očí, jej neuniklo, že ktosi vyšiel z domu a blíži sa k nej; podľa rytmu krokov spoznala Williama Bankesa, štetec sa jej síce zachvel v ruke, ale ona sama zostala neochvejná, nezvalila svoj stojan na trávku, čo by iste urobila, keby prichádzal pán Tansley, Paul Rayley, Minta Doylová alebo vlastne ktokoľvek iný, ale nechala ho stáť. William Bankes zastal vedľa nej.

Obaja sa ubytovali v dedine, a keď spolu kráčali k domu a vracali sa naspäť, keď sa neskoro večer lúčili na prahu, prehodili spolu pár slov o polievke, o deťoch, o kadejakých drobnostiach, a to z nich urobilo spojencov, keď sa pri nej teda uvážlivo pristavil (mohol jej byť otcom, botanik, vdovec, voňal mydlom, veľmi puntičkársky a čistotný), zostala nehybne stáť. On takisto.